

nieuwe boeken, verslagen e.d.

De Huismus

In de serie 'Dieren Dichterbij' is kortgeleden het langverwachte deel 9 over de Huismus verschenen. Omdat deze serie in de eerste plaats diernonografieën bevat over dieren in onze naaste omgeving is een boekje over de Huismus hier wel zeer op z'n plaats. Afgezien van de inleiding en de literatuur bevat het drie delen: de mus als soort, mussen onder elkaar en mussen en mensen. Wel talrijk, maar zeker niet populair is de Huismus bij ons. Toch heeft de schrijfster heel wat gegevens bij elkaar gezocht over dit vogeltje en zij is daarbij vaak origineel te werk gegaan.

Toch blijkt er ook uit deze monografie, dat er nog heel wat over dit algemeen voorkomende vogeltje niet bekend is. Dat de Huismus niet altijd de mensen nodig heeft blijkt uit onze waarnemingen op grote autowegen ten noorden van Parijs. Daar broeden Huismussen vaak onder de grote viaducten, terwijl er in de wijde omtrek geen huis valt te bekennen! Misschien activeert dit boek de vogelliefhebbers wel om eens op de gedragingen van de Huismus te gaan letten. Er zijn zeker nog vele nieuwe ontdekkingen te doen. Maar óók voor de oppervlakkig geïnteresseerde is het prettig leesbare 'stof'. Peter Vos heeft de tekst rijkelijk van illustraties voorzien met een luchtigheid, die het lezen er van ten goede komt.

Minouk van der Plas-Haarsma: De Huismus. 156 pagina's en vele pentekeningen van Peter Vos. Serie 'Dieren Dichterbij' no. 9 (1980). Uitg. Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen. Prijs f 22,—.

Wijs met de Waddenzee

Een boek voor de jeugd over de Waddenzee, dat een soort inventaris van de grote rijkdom is die de jeugd zou kunnen erven. Met een grote hoeveelheid kleurenfoto's en tekeningen, ingedeeld in begrijpelijke hoofdstukken wordt verteld hoe de onderdelen in elkaar grijpen tot één levend geheel en wordt er verteld hoe deze erfenis bedreigd wordt doordat de tegenwoordige bezitters handelen of deze zaak alleen voor hún generatie is. Dick Hillenius zei dat zo mooi bij de presentatie van het boek. In eenvoudige, klare taal zijn de vele facetten van de Waddenzee naar voren gebracht, zonder kinderen een verdund aftrekkel van kennis voor te houden.

Mies Bouhuys: Wijs met de Waddenzee. 160 pagina's, vele kleurenfoto's en kleurentekeningen, samenstelling en redactie Noortje van Leeuwen-Seelt (1980). Uitg. Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee & Meulenhoff Informatief, Amsterdam. Prijs f 34,50 (voor leden van de Waddervereniging f 29,50).

Blad, tijdschrift voor de jeugd over mens, dier en plant

Op 1 oktober 1981 gaat er met een frequentie van zes nummers per jaar, met een extra uitgave in de zomervacantie, een tijdschrift op het gebied van natuur- en milieu-educatie

voor 10 t/m 15 jarigen verschijnen. Dit tijdschrift zal 'Blad' genoemd worden en het zal voornamelijk de eigen omgeving en cultuur van de doelgroep gaan behandelen. Bij elk nummer wordt een handleiding toegevoegd, 'Bladmoes', voor docenten, jeugdbegeleiders en ouders. De redactie zal worden gevormd door Sietzo Dijkhuizen en Frans van Emmerik, terwijl het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) haar medewerking zal verlenen.

Het redactieadres van 'Blad' zal zijn: postbus 584, 5201 AE 's-Hertogenbosch, terwijl het een uitgave is van de Uitgeverij Malmberg b.v., postbus 233, 's-Hertogenbosch. De prijs van 'Blad' gaat liggen tussen f 20,— en f 24,— per jaargang.

Der Graureiher

Deze monografie over de Blauwe Reiger bestaat uit zeven hoofdstukken, waarvan die over de systematiek, voedsel, voortplanting, populatie-ontwikkeling, verbreiding in Europa, ringgegevens en de Blauwe Reiger en de mens de belangrijkste zijn.

De auteur bepleit een volledige bescherming voor deze vogelsoort, want een goede bescherming genieten ze nog lang niet overal. De publicaties van A. Blok & M. Roos over de Blauwe Reigers in Nederland zijn in dit boek nog niet verwerkt. Tellingen in Nederland worden tot en met 1964 aangehaald. Interessant is het te weten dat geringde Nederlandse Blauwe Reigers tot op de Kaap Verdische Eilanden terecht kwamen. Op drift geraakte vogels kunnen ongetwijfeld ook verder in de Atlantische Oceaan zijn geraakt, want er zijn zelfs enkele in Frankrijk geringde vogels die op Trinidad en in West-Indië werden teruggevonden. Eigenlijk overbodig te zeggen dat dit deel voor ons veel interessante gegevens bevat over deze oer-Nederlandse vogel.

Gerhard Creutz: Der Graureiher, 195 pag., 82 afbeeldingen, 33 tabellen (1981). Die Neue Brehm-Bücherei nr. 530. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 18,90

Die Habichte

Een bijzonder actueel boek, omvat de Havik opnieuw als concurrent van de jagers in vele landen nog sterk wordt vervolgd en in de landen waar ze thans bescherming genieten collectief opnieuw worden aangeklaagd.

De Havik houdt onder meer de Houtduiven en de vaak schadelijk genoemde konijnen klein en heeft daardoor een duidelijke functie. De auteur meent dat onze natuur noch een hazen- en noch een fazantenfarm moet worden. Hij schrijft verder: 'Wij moeten het kunnen accepteren, dat ook de Havik zijn prooi grijpt, om te kunnen overleven'.

Daar waar onnatuurlijke opeenhoping van prooidieren van de Havik voorkomt is het vanzelfsprekend dat hier de vogels op afkomen. Eerst in de laatste tijd hebben de broed- en voedselbiologie een beter beeld over deze soort verschaft. Biologen zullen er voor moeten waken dat de verkregen gegevens door

ondeskundigen niet verkeerd worden geïnterpreteerd.

Wolfgang Fischer: Die Habichte. 188 pag., 84 afbeeldingen, 2 kleurentafels, 11 tabellen (1980). Die Neue Brehm-Bücherei nr. 158 en Berliner Tierpark-Buch nr. 33. Uitg. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt. Prijs DM 20,90

A Guide to Bird Watching

Een Amerikaans boek dat in 1943 verscheen en waarvan de herdruk door velen met vreugde wordt begroet omdat het voor diegenen die zich willen gaan verdiepen in de vogelstudie een bijzonder fijne handleiding is. Hoofdstukken over de avonturen bij het vogels-tellen, onderzoek naar de verspreiding, de romantiek van het vogels-ringen, de kunst van het vogels kijken, trek, voedsel, zang, vogelsporen, hoe gegevens te zijn noteren enz. Interessant zijn de meer dan 100 vragen die Hickey stelt en die door elke vogelwaarnemer met goed observeren beantwoord kunnen worden. Een boek dat activeert en het enthousiasme voor het kijken naar vogels in goede banen leidt. De talloze originele tips zullen ook bij de Nederlandse vogelaars goed van pas kunnen komen.

Joseph J. Hickey: A Guide to Bird Watching. 252 pag., zwart-wit illustraties van Francis Lee Jaques en vogelsporen van Charles A. Urner (1975). Uitg. Dover Publications, Inc., New York. Door deze zelfde uitgever werden onder andere ook uitgegeven: **Charlotte Hilton Green: Birds of the South.** Permanent and winter birds; **John Bull: Birds of the New York Area** met een voorwoord van Roger Tory Peterson en **Alexander Wilson: American Bird Engravings**, 103 platen uit 'American Ornithology' met een nieuwe introductie van Dean Amadon.

Beschermde planten en dieren

De 3e druk van dit uiterst informatief boekje met de gekleurde afbeeldingen van alle in Nederland beschermde planten en dieren (uitgezonderd de vogels, dat niet in de titel tot uiting komt) is bewerkt door P.H.C. Lina. Toegevoegd is een uittreksel uit de Natuurbeschermingswet. Bovendien is de literatuuropgave wat aangevuld. Eigenlijk zou voor de geïnteresseerde in het kort aangegeven moeten worden waar men zich verder kan oriënteren over de bescherming van in Nederland levende vogels. Nog beter zou zijn afbeeldingen te geven van alle vogelsoorten die geen volledige bescherming van ons genieten. Maar het is begrijpelijk dat dit enige moeilijkheden zal opleveren in verband met de regelmatige wijzigingen die hierin aangebracht moeten worden, waardoor het boekje misschien nog vóór de uitgave al weer niet 'up-to-date' zou zijn. Bij de wijngaardslak (pag 86) zou kunnen worden vermeld dat de vanuit Frankrijk ingevoerde slak, *Helix leucorum*, bij ons wordt verkocht onder de naam wijngaardslak maar niet onder bescherming van de Nederlandse wet valt.

H.J.W. Schimmel: Beschermde planten en dieren. 92 pag., vele kleurenillustraties, 3e druk, bewerking P.H.C. Lina (1979). Uitg. Ministerie

van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, hoofdafdeling Natuur- en Landschapsbescherming, afdeling Fauna en Flora. Uitg. Staatsuitgeverij, Chr. Plantijnstraat, postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage, 070-789911, giro 425 300, bestelnr. 190-066-02. Prijs f 15,-.

Alledaagse vogels

Van die boekjes, waarin wij in verhaalvorm zo allerlei bijzonderheden kunnen vinden over gewone vogels, zijn er niet zo heel erg veel. Dit reeds vroeger in Engeland verschenen werkje werd niet maar zo klakkeloos vertaald, maar hier en daar prettig aangepast en aangevuld voor ons land door Sietzo Dijkhuizen. Hij slaat daarbij de spijker op de kop (pag. 74) als hij zegt dat de bestrijding van Zilvermeeuwen geen enkele zin heeft, maar hij vermeldt niet dat Zilvermeeuwen zich alleen dan in kolonies van andere meeuw- of sternsoorten gaan vestigen als ze zelf niet die rust kunnen vinden die ze in de kolonies van andere soorten wél kunnen vinden. De mens is dan ook de directe oorzaak van de 'schade'. Het boek kunnen wij aanbevelen voor iedereen waar de interesse voor vogels op een klein pitje staat, want kunnen met dit boekje als cadeautje die interesse ongetwijfeld laten opvlammen.

Tony Soper: Alledaagse vogels. 126 pag., talloze zwart/wit foto's en pentekeningen. Originele titel: Everyday Birds, vertaling en bewerking Sietzo Dijkhuizen (1979). Uitg. Het Wereldvenster, Baarn. Prijs f 24,50.

Mooiboek Ooijpolder

De Gelderse fotograaf Rinus van Schie heeft vier seizoenen lang de Ooijpolder, dat onder de rook van Nijmegen ligt, in kleurenplaatjes vastgelegd. Wij kennen dit gebied als een uiterst fijn vogelgebied en wij houden ons hart vast of het ook zo kan blijven als het er nu uitziet. Het kerkje van Persingen, waar soms 's winters het vee in gehouden wordt, het hoge water, de populieren, de huisjes langs de dijk, de vrienden, de plasjes, het is een uniek stukje Nederland tussen de heuvels van Nijmegen en de rivier de Waal. Wat de samenstellers met dit kijkboek hebben willen zeggen door hun plaatjes is hen goed gelukt: wij moeten dit prachtige land behouden zoals het nu is!

Rinus van Schie: Mooiboek Ooijpolder. 48 pagina's kleurenfoto's. (1980). Uitg. gebr. Janssen b.v., Nijmegen. Prijs f 24,75.

Tijdschrift 'Artis' 25 jaar

Het tijdschrift 'Artis' is haar 25e jaargang ingegaan. In het eerste nummer van deze jaargang bevindt zich voor alle 30.000 abonnees een gratis toegangsbewijs voor tuin en aquarium. Uiteraard wordt in dit nummer teruggeblikt. Onze hartelijke felicitaties met een blik van waardering voor hetgeen de redactie er in de loop van de jaren van heeft gemaakt!

Redactie: H. van de Werken, mmv J. G. Nieuwendijk. Adres van redactie en administratie: postbus 20164, 1000 HD Amsterdam, 020-231 836. Abonnementsprijs f 25,- per jaar.

Birds of the Wadden Sea

In de vele prachtige uitgaven over de Waddenzee zijn de vogels er vaak maar bekaaid afgekomen, wij meldden dat al wel eerder.

Als Rapport 6 is kortgeleden een eindrapport verschenen van de sectie 'Vogels' van de Waddenzee Werkgroep. De tekst is geschreven door 18 specialisten en omvat alle aspecten van Europa's grootste watergebied: de Waddenzee. De tekst is in de Engelse taal gesteld. In totaal worden 33 vogelsoorten behandeld (broedgebied, trekroutes, overwinteringsgebieden, rui-gebieden, trek, rui, gewichts-verschillen, populatie-grootte, aantallen per gebied, voedsel-samenstelling, voedsel-activiteiten), bovendien komen aan de orde de onderwerpen biotoop-keuze en concurrentie van waadvogels, de waarde van de Waddenzee voor vogels, de produktie van invertebraten en de consumptie er van door de vogels, de gevaren voor de vogels op de Waddenzee. Niet minder dan 204 figuren (waaronder vele kaartjes) en 70 tafels illustreren dit samenvattende boekwerk over de vogels van de Waddenzee.

Het boek onderstrept nog eens duidelijk dat lang niet van alle vogelsoorten voldoende gegevens over hun voedsel bekend is. Eigenlijk zouden deze gegevens in de toekomst beter moeten worden onderzocht, omdat deze vaak de basis en uitgangspunt vormen van verdere conclusies. Over elke vogelsoort wordt een uitgebreide literatuurlijst toegevoegd. Bij de Lepelaar zouden de uitwerkingen van ringgegevens over deze soort door M.J. Tekke (1935) in het Orgaan van de Nederlandsche Club van Vogelkundigen en door G.J. van Oordt (1957) in 'The Birds of the British Isles' vol. VI, pag. 30-34 door David Armitage Bannerman, zie ook 'Het Vogeljaar' 7 (2/3) : 142-144 vermeldenswaard zijn geweest. Bovendien bewerkte M.J. Tekke indertijd ook de ringgegevens van de Grote Stern in 'De Levende Natuur'. Iedereen, die zich bezighoudt met de vogelbevolking van de Waddenzee, zal dit boek tot zijn beschikking moeten hebben omdat de informatie, die hierin is verzameld, voor diegenen bijzonder waardevol is.

C.J. Smit & W.J. Wolff (editors): Birds of the Wadden Sea. Final report of the section 'Birds' of the Wadden Sea Working Group. Report 6, 308 pagina's, 204 figuren, 70 tafels, getypt (1981). Uitg. A.A. Balkema, Rotterdam. Prijs f 32,50. Alle rapporten 1 t/m 11 zijn eind 1981 verkrijgbaar in drie gebonden delen. De prijs per set zal f 95,— bedragen, indien deze vóór eind 1981 is besteld. 'Ecology of the Wadden Sea' onder redactie van W.J. Wolff zal ongeveer 1350 pagina's bevatten.

Vogels

Als wij nu eens een gezellig boekje zoeken voor een neefje of nichtje, die net met vogels is begonnen of een oom, tante of vriend, die zich wel voor vogels interesseert, dan is dit kleine boekje daarvoor geknipt. Hermann Heinzel tekende de plaatjes en velen zullen zijn vogeltekeningen kennen uit Elseviërs Gids van Europese Vogels (oude titel van deze gids is De Europese Vogels in kleur) en Elseviërs Zeevogelgids. Het is een aantrekke-

lijk boekje geworden met de meest voorkomende vogelsoorten in Europa. Martin Woodcock schreef er wat bij tekst bij.

Werkelijk een gezellig geschenk voor elke beginnende vogelaar elke leeftijd, dat zonder twijfel bij iedereen de interesse voor vogels zal vergroten.

Hermann Heinzel & Martin Woodcock: Vogels. Sijthoff's Bulten-Gids onder redactie van dr. D. Hillenius, vertaling mevr. W.J. van der Plas-Haarsma, 96 pag., vele kleurentekeningen (1980). Engelse titel 'Collins Handguide to the birds of Britain and Europe'. Uitg. A.W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij b.v., Alphen aan de Rijn. Prijs f 13,50.

Nestkasten-affiche

Het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie (IVN) heeft een nieuwe poster uitgegeven, waarop alle kunstmatige broedgelegenheden voor vogels staan afgebeeld, die te koop zijn of zelf gemaakt kunnen worden. Evenals de uilen-affiche is ook deze getekend door Henk Wester. Het middengedeelte van de plaat (maten 58,5 x 78,5 cm) laat een aantal bekende vogelsoorten zien, die in holen broeden. In een heel eigen stijl geeft Henk Wester een landschap weer dat cultuur en natuur op een idyllische wijze verenigt. Ofschoon het verschaffen van broedgelegenheden aan sommige vogelsoorten thans sterk in discussie staat, zijn er andere vogelsoorten, zoals de Gierzwaluw, die met grote nadruk terstond geholpen moeten worden aan voldoende broedruimte.

Eén nieuwe houtbontonnen nestkast voor Boomkruipers wordt nog niet op deze plaat afgebeeld. Het is de bedoeling dat de nestkasten-affiche, evenals de uilen-affiche, zal worden begeleid door een werkboek. Dit werkboek zal in de loop van deze zomer verschijnen. Daarin zal vooral ook aandacht worden besteed aan de plaatsing van nestkasten om te voorkomen dat lokaal een overbevolking aan bepaalde soorten zou kunnen ontstaan.

De affiche, die in tegenstelling tot de uilen-affiche, in de breedte is uitgevoerd (maten 58,5 x 78,5 cm) is te bestellen door overmaking van f 6,50 op postgiro 347 147 ten name van I.V.N., Amsterdam, met vermelding 'nestkasten-affiche'. Het werkboekje 'Nestkasten holenbroeders' (34 bladzijden) is binnenkort op de zelfde wijze verkrijgbaar voor f 6,—, met vermelding (werkboekje nestkasten holenbroeders). Bestellingen kunnen ook gedaan worden bij Natuurmonumenten, 's-Graveland (postgiro 9933).

Belgische Natuurreservaten

In 'Het Vogeljaar' 29 (2) : 107 maakten wij melding van de brochure over 'Natuurreservaten in België' van de actiegroep Bourgoyen Ossemeersen vzw - Groencomité Drongen. Hierin worden ongeveer 150 gebieden besproken, die in beheer zijn bij BNVR, De Wielewaal, Staat en gemeenten, Ardenne et Gaume. Van elk reservaat zijn: biotoop, fauna, flora, oppervlakte, ligging, conservator, toegangsmogelijkheden, kaart en illustratie vermeld. Het boekje begint met een ecologische inleiding en eindigt met een lijst van staatsbossen.

Deze brochure is verkrijgbaar door overschrijving van Bfrcs 330 (inclusief verzendkosten) op rekeningnummer 290-0176459-37 van het Groencomité Drongen, Priester Schinckdreef 39, 9810 Drongen, België.